Ч. 210 Середа 21 вересня (3 жовтня) 1894. Рік IV.

**Виходить у Львові** що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

**Редакция і Адміністрация:** улиця Чарнецкого ч. 8.

**Письма** приймають ся лиш франковані.

**Рукописи** звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

**Рекламациї** незапечатані вільні від оплати почтової.

# НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

## Додаток до „Ґазети Львівскої“.

**Передплата** у Львові в Адміністрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Старостах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

## Спільні Делеґациї.

На повнім засіданю австрийскої Делеґациї дня 1 с. м. поручено президентови, з нагоди іменин Є. Вел. Цісаря зложити Єму бажаня і впевненя незміненої вірности та привязаня. — Підчас розправи над справозданєм буджетової комісиї з буджету справ заграничних молодоческий делеґат Кафтан заявив, що всї народи кромі Поляків противні тридержавному союзови, котрий не приніс Австриї ніякого пожитку. Він не жадає тепер союза з Росиєю, але хоче повної самостійности і свободи діланя Австриї. Питає ся міністра, яке становище думає заняти супротив Сербії, чи не треба сподївати ся, що остатні події можуть нарушити мир в Сербії і що то може відбити ся і на краях австрийских; дальше, чи не добре було би порозуміти ся з Росиєю і з правною репрезентациєю Болгариї та після постанов берлиньского трактату рішити спокійно справу реґенциї в тім краю. Вкінци питав ся бесїдник, як розуміти закон о народностях, коли має ся на увазї 3 міліони Румунів і 3 міліони Словаків на Угорщині і сказав, що з огляду на відносини чеські буде голосувати против буджету.

По молодоческім делеґатї Пацаку, котрий доказував, що Молодочехи хотять лиш добрих відносин межи нашою Монархією а Росиєю, а не союза, і що тепер не потреба вже тридержавного союза, бо відносини до Росиї і Франциї поправили ся, промовив дел. Барвіньский і сказав: „Двайцять міліонів Русинів, з котрих три міліони належать до Австриї, мимо всїляких політичних відтїний уважають ся за одну цїлість народну. Жиючі в Австриї Русини стоять вірно при Цїсарю і державі і похваляють цїли заграничної політики, особливо же мають признане для політики тридержавного союза і в інтересї мира бажають дальшого істнованя союза з Німеччиною. То ще великий сумнїв, чи більша часть Славян в Австриї, як то кажуть Молодочехи, бажає розвязаня тридержавного союза — на всякий случай Русини того не бажають. Бесїдник подав відтак начерк історичного розвою і культурного значіня руского народу, котрий по російскім народі єсть найбільшим славяньским народом в Европі. Поступованє Росиї супротив Русинів єсть несправедливе, бо виключає руску мову з уряду, школи і публичного ужитя. Інтерес самостійного розвою руского народу і удержаня рускої індивідуальности наказує кождому Русинови в Австриї бажати і дальшого удержаня дружби з Німеччиною. Не лиш інтерес Русинів в Галичині, але й інтерес цїлої Монархії вимагає того, щоби руский нарід розвивав ся культурно і щоби він опираючись на той розвій став ся в Монархії забором західно-европейскої культури у всхідних сторонах Монархії. Мирна політика ґр. Кальнокого піддержує утворенє такого забора і для того бесїдник буде голосувати за буджетом. Бесїду дел. Барвіньского принято оплесками.

Опісля промавляв ґр. Белькреді іменем ческих властителїв більшої посїлости і заявив ґр. Кальнокому іменем своєї партиї повне довіре за єго політику, котра удержала нам блага мира. Промавляв ще дел. Фурніє, котрий сказав, що чеські Нїмцї готові погодити ся з Чехами. Опісля промавляв ґр. Кальнокий і сказав, що вже в комісиї австрийскої Делеґациї зазначив, що супротив противників заграничної політики, о скілько то відносить ся до Делеґациї, стоїть рішучо значна більшість, котра промавляє за тою політикою. На питанє Кафтана в справі Сербії, звернув міністер увагу єго на поясненя, дані в комісиї буджетовій, де він зазначив, що згадані події в Сербії не були викликані якимись заграничними відносинами або впливами, лиш представляють ся яко справа чисто внутрішна, котра в виду наших добрих відносин до всїх держав, ледви дотикає нашу державу. Коли-б міністер послухав Кафтана, то вмішав би ся до внутрішних справ Сербії, а то противить ся зовсїм єго політицї. Міністер держить ся того, що нехай Сербія сама робить у себе що хоче, щоби раз настала в краю та постійність відносин, якої вимагає добро краю. На питанє Кафтана в справі болгарскій сказав міністер: Ми стараємо ся бути для Болгариї лиш пожиточними тогди, коли можемо, але до внутрішних справ, як давнїйше так і тепер не мішаємо ся, а також не хочемо, щоби мішала ся і якась друга держава. Ми взагалї хочемо того, щоби ті відносини, які настали наслїдком самовільного прилученя Всхідної Румелїї до Болгариї, були знову управильнені і признані всїма державами европейскими. Чи і як ми будемо могли причинити ся до того, того не знаю; але коли будемо могли причинити ся, то зробимо то лиш для того, бо видимо в тім запоруку для удержаня мира; тогди щезнуть всїлякі занепокоєня, бо в Болгариї настануть такі відносини, як і в других державах балканьских, именно відносини, признані вповні всїми державами европейскими.

По промові міністра наступила ще специяльна дебата і буджет міністерства справ внутрішних ухвалено без зміни.

2)

## Смерть в гіпнозі.

(Дальше).

Істория з годинником закінчила ся тим, що Найком розбудив Еллю і всї пішли на то місце, котре она їм означила, але не найшли там годинника. Найком поклав їй тогди руку на плече і сказав, щоби добре дивила ся єму в очи. То вдивлюванє ся мало такий наслїдок, що Елля стала біла бліда, а Найком сказав тогди до неї: „Ідїть же тепер і підоймїть годинник, ви знаєте, де він лежить“. Елля обернула ся в миг ока, побігла може вісїм кроків на право, присїла коло купи листя і стала там порпати руками. Коли Найком відозвав ся до неї, щоби она не дуже розкидала листєм, бо ще більше запорпає годинник, сказала она до него з гнївом: „Ось він!“ В тїй же хвили розгребла обома руками грубу верству листя і витягнула годинник разом з ланцушком. Таких досьвідів роблено з Еллею ще кілька, а ось ще один з найцїкавійших:

В лютім сего року стало ся так, що Тодор Саламон був з своєю родиною і гостями в Мандоку, своїй маєтности, положеній недалеко Тужера [1]). На просьбу цїлого товариства дала ся Елля знову загіпнотизувати і єї спитали ще раз про той годинник, що єго загубила єї мачоха. Она повторила то, що вже давнїйше сказала, а відтак почала нараз кричати: „Тепер, чверть на осьму вечером, якийсь злодїй закрадає ся до столової комнати в дворі в Тужері та іде просто до шафи, де сховане срібло. Він чує якийсь шум і ховає ся за шафу, де єго від вікна не можна видїти. Шум втих, чоловік той перепудив ся; він бере чим скорше три предмети та ховає їх до кишенї: цукорницю з цьвіткою на вічку, машинку від кави і сільничку, чи щось подібного. Тепер виходить злодїй із столової до гостинної, а звідтам до моєї комнати; а тепер чує якийсь крик на дворі і лїзе під стіл, а звідтам під софу — він лежить там — крик притих, а він втїкає тапетовими дверми — тепер сходить сходами в долину — пристає на семім ступени, припирає ся до стїни і оглядає ті річи, що їх украв — підходить знову о один в гору і дивить ся крізь вікно від сходів — не видить на подвірю нїкого — виходить нишком з хати і ховає ся в огороді — сьвітить три сірнички і оглядає срібло, чи оно значене (пунцоване); тепер встає, іде на греблю коло Тиси, а звідтам вертає ся назад — іде до дверий, але двері вже замкнені. Скорим кроком біжить він знову на греблю, а звідтам стежкою через огороди до ріки — так, то Тиса! Она замерзла. Він стає на лїд, а той тріщить під єго ногами, він не важить ся дальше іти. Вертає назад до огорода, ховає там украдені річи і відходить. Я вже утомила ся і не можу дальше ходити за ним“.

Тодор Саламон казав зараз заложити конї і він, Найком, Ґеза Сіксай та Саламонів син поїхали до Тужера. Приїхавши там, переконали ся, що в дворі був дїйстно злодїй, і вернули назад до Мандока. На другий день приїхали ґр Володислав Форґач і Найком до Тужера. Слїди злодїя було ще добре видко. Там, де він лїз під стіл і під софу, була сьвіжо запущена підлога стерта і віск роздоптаний. По вечери загіпнотизовано Еллю знову. Она сказала, що знає, де єсть украдене срібло, але тепер ще не може показати того місця, бо в такім случаю певно би зловлено злодія, а она би того не хотїла, бо злодїй, заким взяв ся красти, просив і жебрав в кількох місцях а не дістав нїчого; коли-ж побачив срібло, то оно так єго засліпило, що він аж допустив ся крадежи. Коли їй сказали, що злодїєви не стане ся нїчого, то она відповіла: „Душа, дух, не вірить нїяким людским обіцянкам, лиш дїлає, як уважає за відповідне!“ Коли єї опісля знову загіпнотизовано, розповіла она докладно, в котрім місци в огороді сховане срібло, завела туди цїле товариство і дїйстно знайдено там всї украдені річи.

При всїх наведених повисше досьвідах були і потвердили то також в протоколї: ґр. Стефан і Володислав Форґач, Ґеза Саламон, Август Бодіцкий, Беля Лїтай, Володислав і Александер Сіксай, Теодор Саламон, ґрафиня

[1]) Тужер, не „Тусер“, бо мадярска назва місцевости Tuzser вимавляє ся „Тужер“.

## Переглад політичний.

В кругах членів спільних Делеґаций говорять, що засїданя спільних Делеґаций закінчать ся на всякий случай найпізнїйше дня 8-го с. м.

Після віденьских ґазет, буджет австрийский на 1895 р. вже уложений в головних чергах і єсть більше менше такий самий, як і сегорічний. Коли-б однакож підвисшене платнї урядників мало вже тепер наступити, то показала би ся відтак надвишка в сумі 10 мілїонів.

---

Арештоване 183 підофіцирів в берлиньскій школї трену (фурвезів) і перевезене їх під ескортою до Маґдебурґа, викликало величезну сензацию, тим більшу, що розійшла ся була чутка, мов би їх арештовано за якусь пропаґанду социялістичну. Kreuz. Ztg. каже навіть, що один з підофіцирів мав викрикувати: Най жиє анархія!“ З урядових жерел доносять знову, що анї не арештовано 183 підофіцирів, анї тих що арештовано, не арештовано за социяльну пропаґанду, лиш за непослух супротив команданта, майора Штеттена.

---

# Новинки.

*Львів дня 2 жовтня.*

— **Є. Е. п. Намістник** вернув до Львова.

— **П. Михайло Грушевский**, професор рускої історії в унїверситетї львівскім, приїхав уже до Львова і около 10 с. м. почне свої виклади. Читати буде історию Руси (періо давний — 3 години на тиждень) і історіоґрафію руску (період давний, загальний огляд і критичний розбір важнїйших жерел — 2 години на тиждень).

— **На будову руского театру** передали на руки скарбника: О. Василь Ільницкий 5 зр., панї Мария Ільницка 5 зр., панна Стефанїя Ільницка 2. зр. 20 кр., панна Евґенїя Сабат 1 зр. 60 кр., о. Сандецкий з Золотник 1 зр.

— **Нагороди виставові.** Осип Пендюк зі Львова одержав лист похвальний за зелїзний кіш на цьвіти (в рускім павільонї). Мулькевич Гаврило з Камінки струмилової правит. медаль бронзовий за отвертий фаетон, Олїйник Петро з Заліщик бронзовий медаль комітету вистави за стельмахску роботу критих саний.

— **За-для студий руского ткацкого промислу домашного** гостила на Виставі львівскій минувшого тиждня кілька днів панї Люїза Шіннерер, учителька при ц. к. фаховій школї для штучного тканя у Відни, відзначена кількома нагородами на сьвітових виставах за свої студиї на поли ткацтва. Цїлий час свого побуту на виставі перебувала она в павільонах етноґрафічнім і рускім, а виїзджаючи до Відня заявила п. В. Шухевичеви, що з тканя і вишиваня руского богато поучила ся, а найголовнїйша річ, що знайшла технїку вишивань і плетїнок таку, якої доси нїгде в сьвітї не стрічала. Важні результати своїх дослїдів оголосить она друком, а все те — як сказала — принесе велику честь рускому народови.

— **З салї судової.** Минувшого року на весні скарбові власти відкрили величезні дефравдациї митничі. Жиди-купцї з кільканайцяти міст перепачковували ріжні товари з Німеччини. Задля того арештовано богато людий і пороблено ревізиї по склепах в Бялій, Осьвітимі, Хшанові, Кракові, Тарнові, Решові, Львові, Бродах і т. п. Слїдство показало, що ті проворні купцї купували в Німеччинї товари, казали їх посилати до місточка Нового Беруня, що лежить на прускім Шлеску коло самої границї австрийскої, а звідси пачкарі, розуміє ся без мита, переносили товари до Австриї. Слїдство в тій справі тягло ся більше як рік. Яких 260 купцїв брало участь в тім злодійстві, через що підкопували ретельних купцїв і вироби краєві. Німецкі товари, спроваджувані без оплати митової, можна було продавати далеко дешевше, як товари краєві. Через то галицкі і австрийскі фабрики богато стратили. Тому кілька днїв обжалованих засудив львівский суд висший для справ скарбових у Львові. Обжалованих засуджено на 600.000 зр. і на сто лїт вязницї (т. є. кара всїх разом).

— **Сам собі ворог.** То було в ночи з 7 на 8 вересня, коли у Винисках в перемишляньскім повітї вибух огонь. Згоріла хата Федька Олїйника. Хто підпалив? Сам Федько. Стратив 150 зр. і втік з громади. Ходив самітно три днї та ховав ся перед жандармами, що єго слїдили, а далї дня 10 вересня повісив ся на дереві, мабуть зі страху.

— **Огні.** Дня 27 серпня згоріли в Добрянах три загороди селяньскі, вартости 1600 зр. В селї Грабі в ясліскім пов. спалив грім дня 20 серпня загороду Теодора Балаша, вартости 200 зр. — Дня 28 серпня в Мохнатім в турчаньскім повітї погорів від грому Михайло Матковский Гандзинець. Необезпечена шкода виносить звиш 1000 зр. В Брошковичах в повітї Бяла згоріли обезпечені фашини вартости 3.150 зр.

— **Сумні хрестини.** В Луковій, селї тарнобрского повіта, дня 27 серпня справляв господар Осип Мартинек хрестини. Бог дав шесту дитину то треба було сю подїю по звичаю відпразнувати. На хрестинах, звичайна річ, без горівки не обійде ся. Отже по забаві Мартинек з родиною заснув, як колода. Нараз в ночи вибух огонь і в короткім часї обняв цїлу загороду Мартинка, що варта була 1200 зр. Мартинек збудив ся і ще лиш мав час вирятувати шестеро малих дїтий через вікно. Цїле господарство єго згоріло; в огни згинула й одна корова, троє телят і два безроги, три конї попарили ся і нїчого з них не буде — словом хрестини скінчили ся тим, що Мартинек став за кілька годин бідним, все стратив, тілько шестеро малих дїтий остало ся єму. Шестеро дїтий!...

— **Замість горівки — карболь.** Ще дня 26 серпня с. р. захорував мабуть на холєру в Кшижу тарнівского повіта старий слуга двірский Арматис. Управитель маєтку Снїжко прислав до дому хорого флящку кави чорної і розпущений карболь. То приніс слуга Іван Корделя, котрий передав обі фляшки з кавою і карболем жінцї Арматиса зі словами: „ту маєте гербату і горівку“. Арматисова знана піячка, причепила ся зараз до фляшки карболю, випила з чверть фляшки, а по трех годинах мимо помочи лїкарскої віддала Богу душу.

— **Померли:** о. Іван Яцикевич, гр. кат. сьвященик в Пацикові коло Долини.

— **60.000 зр.** виносить головна виграна львівскої льотериї виставової. Звертаємо увагу наших поважаних читачів на се, що тягнене відбуде ся вже 16 жовтня.

---

## Господарство, промисл і торговля.

### Товари корінні.

(Дальше*).

До 1892 р. було в Австро-Угорщинї 22 фабрик цукру, з котрих на австрийскі краї при...

*) Гляди ч. 114 „Народ. Часописи“.

---

А. Форґач, ґр. Елеонора Форґач, ґр. Марґо Саламон-Форґач, ґр. Ельвіра Альмаші, Павля Отт, Лукія Прундт, Беля Воттка, о. Йосиф Петео, Іван Керештурі і Франц Найком.

Кілька тижднів тому назад вернув був у Еллї давний її біль голови і знову завізвано Найкома з Вершеца. Крім згаданого повисше товариства, гостив сим разом у Саламонів ще й доктор Враґаші з Відня, бувший начальний лїкар віденьского товариства ратункового. Старий Саламон розповідає, що Елля дуже була рада з того, що Враґаші приїхав. Звичайно сумовита і задумчива дївчина аж не знала, що собі робити з радости, і плескала в долонї; казала відтак осїдлати і вивести свого коня та просила доктора Враґашого, щоби він сїв на коня та переїхав ся перед нею кілька разів по подвірю. Еллї подобала ся їзда доктора так дуже, що она сьміяла ся як дитина, скакала, і з радости плескала в долонї. Коли відтак всї зайшли до двора, мав відбути ся гіпнотичний досьвід, бо Елля дуже радо хотїла дати ся загіпнотизувати. Найком сказав, що він сим разом хоче щось нового показати, хоче іменно спитати Еллю, що єсть єго братови, котрий вже від довшого часу нездужає, а лїкарі не можуть напевно сказати, що то за недуга. Коли Найком загіпнотизував Еллю, спитав єї: „Ми у Вершеци, розумієте? При онтій улици мешкає мій брат. Видите єго?“ — „Я єго не виджу!“ — „То дім критий червоними дахівками. Він в третій комнатї на право“. — „Я вже там“. — „А як з моїм братом?“ — „Дуже зле!“ — „Яка у него недуга? Чи то туберкули? Кажіть, що видите?“ — Елля почала тепер розповідати, як який лїкар, уживала навіть латиньских слів на означене недуги і розповіла докладно, в якім станї находять ся легки недужого. Найком спитав тогди: „Скажіть отже, що думаєте о тій недузї?“ — Елля зітхнувши важко відповіла: „Треба приготовити ся на найгірше“. Сказавши то, упала нараз з крісла, крикнула охриплим голосом, язик виставив ся їй з рота і дївчина стала майже без житя. Живчик бив ще слабо. Др. Враґаші кинув ся їй зараз на ратунок, став єї відтирати і уживав всяких способів лїкарских, щоби єї привести знов до житя, але все надармо. Елля на віки перестала жити.

Стоїмо отже перед двома незвичайними і небувалими фактами: смерть в гіпнозї і чоловік, що в станї гіпнотичнім стає ся ясновидою, котрого душа, або скажім, часть єї, нїби виходить з тїла, видить, де що дїє ся і через того ясновиду-чоловіка, свого посередника, своє медиюм, розкриває перед другими людьми тайну, котрої они своїм звичайним розумом не могли би дослїдити. Отсї два факти мусимо мати на увазї і старати ся розпізнати їх близше з отсеї сумної подїї.

Розуміє ся, що смерть Еллї зробила страшенне вражінє на всїх, що при тім були, а коли стала звістна ширшому сьвітови, викликала разом з тим, що тепер стало звістне, про се небувале медиюм гіпнотичне величезну сензацию.

Смерть в гіпнозї! Славний віденьский учений, професор Краффт-Ебінґ, котрий сам від давна займає ся розслїдами проявів гіпнотичних, каже, що єсть то перший случай смерти в гіпнозї. Розуміє ся, що такий наглий, а при тім ще й небувалий доси випадок смерти, повинен звернути на себе увагу й власти судових; однакож, як показало ся, власти судові не заняли ся сею справою так, як були повинні і досить пізно. Треба передовсїм мати то на увазї, що батько Еллї єсть ревним прихильником Найкома, взглядно єго штуки гіпнотичної, і здаєсь, не хотїв анї собі, анї Найкомови робити богато клопоту судовими слїдствами, а відтак і був переконаний, що причиною смерти єго доньки не була гіпноза. Він, о скілько то видко із справоздань угорских ґазет, не віднїс ся безпосередно до місцевих властий, лиш зателеґрафував дня 15 вересня до директора шпиталю сьв. Роха в Будапешті і просив єго, щоби той прислав єму якого асистента, котрий би зробив обдукцию мозку померлої. Др. Петрік післав отже унїверситетского асистента, дра Йосифа Львріха. Др. Львріх каже отже, що в Тужері не сказав єму нїхто, що Елля померла в гіпнозї; єму сказали лиш перед обдукциєю, що Елля була гістеричкою і часто діставала нападів епілептичних та що она померла серед сильних корчів. Він наставав на то, щоби зробити цїлу обдукцию тїла, але родина на то не пристала, а власти місцеві, видко, стояли також по стороні родини, бо не наказали зробити полїційної обдукциї. Він констатує також, що не списав вислїдку обдукциї мозку в той спосіб, як єго предложив місцевий фізик окружний в своїм справозданю до мінїстерства справ внутрішних. До того справозданя ми ще вернемо.

Для доброго зрозуміня цїлого стану річи треба ще знати, які відносини були межи Найкомом а старим Саламоном і єго родиною. Один із Саламонових приятелів, котрий був при першім досьвіді гіпнотичнім, робленім у Саламона, так розповідає: Може вже від року робили ся

падає 209, а на Угорщину 17. Австрийскі фабрики виробили в тім році 642,027.000, а угорскі 78,448.497 кільоґр. цукру; 11 австрийских рафінерий виробили 406,216.900 кільоґр. самої рафінади. Найбільше фабрик цукру єсть в Чехах, відтак на Мораві, в долішній Австриї і на Шлеску. Для нас найважнійші фабрики в Оппаві (Троппав, на Шлеску), Перерові (Прерав) і Липнику (Ляйпнік) на Мораві. У нас в Галичині, суть дві фабрики в Товмачи і Судишеві (Сендзїшув). Фабрика в Товмачи виробляє майже виключно цукор другої сорти, а 1892 р. виробила 1,701.200 кільоґр.; фабрика в Судишеви виробляє переважно цукор першої сорти, а в тім самім часї виробила 1,564.045 кільоґр. Крім того одержано ще яко побічний продукт меляєу, з котрої вивезено 448.047 кільоґр. до горалень на фабрикацию спіритусу, а 123.834 кільоґр. на инші цїли. З випродукованого у нас в тім часї цукру вивезено за границю всего лиш 10.688 кільоґр. Скількість виробленого у нас цукру не вистає навіть на власну потребу, бо па 6,607.000 душ в Галичинї припадає на голову менше як пів кільоґрама (0.49), а потреба би що найменше шість разів тілько, числячи пересїчно бодай 3 кільоґрами на одну голову річно.

Замітне єсть то, що фабрикация цукру на Угорщинї дуже скоро і значно підносить ся, цукор угорский зачинає вже й до нас робити собі дорогу. Ще в 1888 р, вироблено на Угорщинї лиш 21,195.400 кільоґр. вартости 4,167.187 зр., а вже в 1892 р., отже за пят лїт, продукция подвоїла ся, бо вироблено 40,465.500 кільоґр. вартости 9,138.039 зр. Угорский цукор має великий відбут до полудневих країв, именно до Румунії, Сербії і Болгариї. В. 1892 р. вивезено до Румунії 3,823.800 кільоґр. рафінованого цукру з Угорщини, з австрийских країв лиш 3,380.400 кільоґр.; до Сербії вивезено австрийского цукру 3,551.500 кільоґр., а угорского 2,108.300 кільоґр., до Болгариї австрийского 1,659.600 кільоґр., а угорскої рафінади 972.900 кільоґр.

Найбільше цукру зужиткове ся в Німеччинї, бо після обчисленя за час від 1886 до 1890 р. припадає там на одну голову майже півдевята (8·4) кільоґрама. В Австро-Угорщинї зужитковано в 1892 р. 271,269.122 кільоґр. цукру, що при людности нашої монархії, 41,354.000 душ, значить більше як півшеста (6·6) кільоґрама на голову; в австрийский краях припадає на голову більше як півдесята (9·6) кільоґрама. Дальше слїдує Росия, в котрій припадає на голову 5 кільоґрамів і Італїя — 3 кільоґрами на голову.

Яка єсть продукция цукру в других краях, се для нас малої ваги; згадаємо хиба, що остров Куба випродукував сего року від сїчня до кінця мая 960.000 бочок (бочка 1000 кільоґр.) тростинового цукру. Мусимо однакож звернути тут увагу на фабрикацию бараболяного цукру в Німеччинї, котрий для торговлї і промислу єсть непослїдної ваги. В Німеччинї було з 1889 на 1890 р. 30 фабрик, що виробляли цукор з бараболяної муки. В тім часї вироблено 351.600 сотнарів твердого цукру, 693.680 сотн. сиропу, а 54.960 сотн. тинктури цукрової або карамелю (заквасґи до пива), разом 1,000.240 сотнарів, вартости 10,500.000 марок (6,300.000 зр.) Однакож та продукция вже в часї з 1891 на 1892 р. так значно підупала, що в тій порі вироблено всего лиш 343.672 сотнарів. Причиною того була велика конкуренция американьского цукру бараболяного. Можна сподївати ся, що скоро з бараболяного цукру зачнуть виробляти цукор кристалїчний, то фабрикация его всюди значно піднесе ся.

Торговля цукром як гуртівна так і подрібна єсть дуже "великої ваги, хоч подрібна продаж приносить мало зиску, бо не більше як 2 до 5 процент. Цукор єсть тим товаром, котрий найбільше минає ся, а тим самим спопукує до купованя по при него в однім місци і других товарів; він, щоб так сказати, притягає гостий до склепу і длятого дуже часто пускають его купцї, для робленя другим конкуренциї, дешевше, хоч би й мали на нїм хвилево тратити. Для подрібної торговлї цукром єсть дуже важною річию спроваджуванє его з фабрик. Поменшї купцї не можуть спроваджувати его безпосередно з фабрик, бо фабрика в малій скількости не продає і оплата від перевозу виходить за дорого. Але й для більшого купця робить закупно цукру немало заходу. Віддавна вже настав той звичай, що фабрики, щоби не держали на складї за богато цукру, або не мали его за мало, роблять з купцями наперед умову, кілько мають їм доставити. Купець обовязує ся, що буде через цїлий рік що місяця брати тільо а тілько сотнарів, а фабрика каже, що пустить ему за таку а таку цїну. Така умова називає ся „заключенем“. Таку умову роблять звичайно в липню і в серпню, бо в осени розпочинає ся фабрикация цукру і фабрика може доставляти его вже від падолиста. Нехай же фабрицї прийде ся дешевше виробляти і продавати цукор, то купець, що зробив заключенє тратить, бо мусить так платити, як обовязав ся. Але так само може купець через заключенє зискати, скоро цїна цукру у фабрицї піде висше. Купець мусить отже добре уважати, чи й коли робити заключенє. То заключенє дає декотрим купцям нагоду до робленя шпекуляциї. Они купують цукор в більшій скількости, як їм потреба, а скоро цїна цукру у фабрицї піднесе ся, то они продають тогди другим купцям дорожше як звичайно, але дешевше, як фабрика, котра тогди чекає, аж доки тї шпекулянти не випродадуть свого цукру. Тепер приходить черга на фабрику, а що запаси старого цукру вже минають ся, а нового ще нема, то цукор дорожіє. Буває часами й так, що фабриканти змовлять ся і установляють висшу цїну цукру і так викликують дорожню. Така змова фабрикантів називаєсь картелем. Фабрика, що належить до такого кортелю не сьміє дешевше продати цукру, як друга, хоч би й могла зробити при тім добрий інтерес.

Давнїйше паковано цукор для перевозу в бочках; тепер перевозять его просто головами в ваґонах. Цукор в ґранках (ґранчастих кусниках) і муку цукрову пакують в скринки по 25 і 50 кільоґр. Декотрі фабрики висилають ґранковий цукор також в паперових коробках по 5 кільоґр. До сеї ваги дочисляють вже й опакованє і для того в скринках і коробках з ґранковим цукром або з цукровою мукою єсть завсїгди о 2 або 3 процент цукру менше. Цїна ґранкового цукру і муки цукрової буває о пів крайцара на кільоґрамі висша, як цукру в головах.

в домі Саламона дуже часто досьвіди гіпнотичні з его донькою. За першим разом говорив Найком дуже богато о гіпнотизмі, а відтак сказав, що загіпнотизує доньку Саламона і то єму зараз удало ся. Сам Саламон списував питаня, які ставлено Еллі. За першим разом питав Найком Еллю, де може бути золота шпилька від волося, котру она перед місяцем загубила та казав їй шукати ту шпильку. Елля ніби шукала єї, а відтак сказала, що она єсть в комнатї єї батька, там лежить межи дошками на підлозї, під лякерованими черевиками. Найком розбудив Еллю з гіпнози і тогди пішли всї до тої комнати і дїйстно знайшли там шпильку на означенім місци. З тої пори став Тодор Саламон ревним приклонником науки о гіпнотизмі і спіритизмі. Найком став ся частим гостем в тужерскім дворі, а на кожде „гіпнотичне засїданє“ спрошувано богато гостий. Що й сам Саламон заінтересував ся гіпнотизмом, показує ся також і з того, що він зізнав опісля до протоколу комісиї.

Коли пішла чутка про смерть Еллї і коли через самого Найкома дістала ся до часописий вість, що Елля не померла в гіпнозї, коли ще в часописях появила ся і та вість, що Найком загіпнотизувавши Еллю, вмовив в ню, що она нездужає на легки, вислано на місце судову комісию, котра мала розслїдити цїлу справу. Найком признав ся, що написав лист до своєї родини у Вершеци, в котрім сказав, що Елля не померла в гіпнозї, але зробив то лиш зі взгляду на свого недужого брата. Смерть Еллї наступила серед таких обставин, як про них розповідає др. Враґаші. Найком розповідає ще про один такий случай: Кілька місяців тому назад убили якісь злодїї, що крали дичину з лїса, властителя більшої посїлости, Белю Кунда, в однім комітатї за Дунаєм. Вдовиця убитого просила его, щоби він спитав Еллю Саламонівну, хто убив єї чоловіка. Він загіпнотизував Еллю, а она описала ему в гіпнотичнім снї зовсім докладно ту часть лїса, в котрій стало ся убийство, але, як в подібних инших случаях, так і в сїм, не хотїла сказати, як називають ся убийники. Она сказала: „Менї не вільно навіть сказати, кілько було убийників, чи один, чи два або три.... Они допустили ся убийства з мести, але то все одно, бо коли-б тепер не були его убили, то були би убили пізнїйше.... Чую, як він каже: „Нам не треба було убивати его сокирою; тогди були би думали, що він сам відобрав собі житє....“ Елля розсьміяла ся при тім в голос і сказала: Прецї рана від кулї і так не була смертельна!“ Она описала відтак докладно, як були убрані два убийники. — „Як же називають ся ті убийники?“ — питав Найком. Елля приложила руку до чола і говорила з великим напруженєм: „Один називає ся Мад.... Мадар, нї, Мадан, а другий Пан“. — „Чи они виноваті? — спитав Найком знову. По хвили відповіла Елля: „На то питанє не можу відповісти. Коли они не виноваті, то незадовго то покаже ся....“ І дїйстно жандармерия зловила опісля двох людий, котрі підчас слїдства признали ся до убийства. Найком впрочім відказує на лїкарів і каже: „Прийде ще час, коли лїкарі будуть мусїли признати, що то они не розуміють ся на гіпнотизмі“.

(Дальше буде).

## ТЕЛЕҐРАМИ.

**Петербург** 2 жовтня. Цар, цариця і цїла родина царска виїхали вчера до Криму.

**Константинополь** 2 жовтня. Вчера рано прибув тут адмірал Авелян.

**Льондон** 2 жовтня. Після вістий наспівших з Хіни, вибухла в Шан-тунґ ворохобня. Японцї машерують на Мукден.

### Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1894, після львівск. год.

**Відходять до**

| | Поспішний | | Особовий | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Кракова | 3·00 | 10·46 | 5·26 | 11·11 | 7·31 | — |
| Підволочиск | 6·44 | 3·20 | 10·16 | 11·11 | — | — |
| Підвол. Підзам. | 6·58 | 3·32 | 10·40 | 11·33 | — | — |
| Черновець | 6·51 | — | 10·51 | 3·31 | 11·06 | — |
| Стрия | — | | 10·26 | 7·21 | 3·41 | 7·46 |
| Белзця | — | — | 9·56 | 7·21 | — | — |

**Приходять з**

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Кракова | 3·08 | 6·01 | 6·46 | 9·36 | 9·36 | — |
| Підволочиск | 2·48 | 10·06 | 6·21 | 9·46 | — | — |
| Підвол. Підзам. | 2·34 | 9·49 | 9·21 | 5·55 | — | — |
| Черновець | 10·16 | — | 7·11 | 8.13 | 1·03 | — |
| Стрия | — | - | 9·23 | 9·10 | 12·46 | 2·35 |
| Белзця | — | — | 8·24 | 5·21 | — | — |

Числа підчеркнені, означають порунічку від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

В інформацийнім бюрі ц. к. австр. зелїзниц державних у Львові ул. Третого Мая ч. 3. (Готель Імперіяль) продає ся білети полосові і окружні, пляни їзди і тариф у форматї кишеневім і дає ся інформациї в справах тарифових і перевозових. У тім бюрі, а також у такім самім бюрі у Видни (I. Johannengasse 29) уділяє ся устних або письменних пояснень в справах служби на ц. к. австр. зелїзницях державних. О скілько підручники зізваляють, можна такмже засягнути інформаций що до решти австро-угорских і заграничних зелїзниць



За редакцию відповідає **Адам Креховецкий**.

# ІНСЕРАТИ.



З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.